

چرا مصر از عربستان دور و به عراق نزدیک شد؟

سیر نزولی روابط مصر و عربستان و به موازات آن بهبود قابل ملاحظه روابط قاهره و بغداد این سوال را مطرح می‌کند که چه عواملی موجب تضعیف روابط مصر و عربستان از یک سو و تقویت روابط مصر و عراق از سوی دیگر شد؟

به گزارش آران نیوز: به نقل از پایگاه خبری العهد، روند روابط مصر و عربستان در سال گذشته در حالی سیر نزولی را طی کرد که به موازات آن روابط قاهره و بغداد با بهبود قابل ملاحظه ای همراه بود تا جایی که باید پرسید چه عواملی موجب تضعیف روابط مصر و عربستان از یک سو و تقویت روابط مصر و عراق از سوی دیگر شد؟

چرا مصر به وسوسه‌های سعودی دست زد؟

روند روابط مصر و عربستان سعودی در سال گذشته با عقب گرد واضح همراه بود و به موازات آن در پرتو تحولات منطقه‌ای و ماهیت رویکردها و موضوعی که کشورهای مختلف در قبال آن اتخاذ کردند، روابط مصر و عراق به یکدیگر نزدیک شد. هرچند بین دور شدن روابط قاهره و ریاض از یک سو و نزدیک شدن روابط قاهره به بغداد ارتباطی وجود ندارد اما مجموعه تحولات منطقه‌ای و موضوعی که هر یک از این سه طرف در قبال مسائل و پرونده های حساس منطقه‌ای اتخاذ کردند، موجب شد مواضع آنان از بسیاری جهات از این تحولات تاثیر بپذیرد.

به عبارت بهتر طبیعی است هنگامی که قاهره در برابر یک موضوع، موضعی اتخاذ می کند که با موضع عربستان متفاوت بوده و به بغداد نزدیک است، بی تردید این وضعیت صف بندی و رویکردهای جدیدی را رقم خواهد زد، در این میان تکرار این وضعیت تصویر دیگری از روابط بین این سه کشور عربی را ترسیم کرد.

دلایل گسترده شدن شکاف روابط بین قاهره و ریاض

در بررسی فاصله گرفتن ریاض و قاهره از یکدیگر می توان به دلایل زیر اشاره کرد:

نخست: ماهیت موضع مصر در قبال بحران سوریه مبتنی بر حمایت از بشار اسد و مخالفت به گزینه نظامی برای سرنگونی او. این موضع مصر با موضع گیری عربستان مبنی بر پافشاری بر سرنگوی بشار اسد متفاوت است و چه بسا خشم و نارضایتی ریاض را به دنبال داشت.

علاوه بر این قاهره سه ماه پیش از طرح روسیه در شورای امنیت در ارتباط با سوریه حمایت کرد که ریاض آن را در همراهی با مواضع سوریه، روسیه و ایران دانسته و نماینده دائم آن در سازمان ملل در این باره گفت: جای تاسف دارد که موضع سنگال و مالزی بیش از مصر به مواضع توافقی عربی نزدیک است.

دوم: مخالفت مصر با مشارکت نیروهای مصری در ائتلاف اسلامی به رهبری عربستان در جنگ علیه یمن به این معنی که قاهره به وسوسه های زیاد ریاض دست زد و از موضع خود کوتاه نیامد تا جایی که این اقدام به میزان زیادی موجب عصبانیت سیاستمداران سعودی شد.

سوم: موافقت مصر با اعطای دو جزیره تیران و صنایع به عربستان، واکنش شدید و توام با عصبانیت بسیاری از محافل مردمی، فکری، فرهنگی و رسانه ای مصر در قبال عربستان را به دنبال داشت و همین واکنش ها موجب بحرانی شدن روند امور بین دو طرف شده و مانع تحقق نهایی این توافق شد که در نهایت با رای دادگاه عالی مصر توافق مزبور باطل اعلام شد.

در مقابل عربستان، دولت قاهره را مسئول حملات سیاسی و رسانه ای مصر علیه نظام حاکم سعودی دانست و اعلام کرد که برخی طرف ها در مراجع عالی تصمیم گیری مصر موجب شدت موضع گیری علیه ریاض شدند.

چهارم: اقدام شرکت آرامکو به لغو توافق خود با شرکت نفت مصر که به موجب آن عربستان باید به مدت پنج سال، ماهیانه 700 هزار تن تولیدات نفتی در اختیار مصر قرار می داد.

این اقدام آرامکو روابط دو طرف را متشنج تر کرد و پرواضح است که آرامکو تحت تاثیر مواضع متضاد مصر با رویکردهای سعودی در قبال سوریه و یمن این موضع را اتخاذ کرد.

این چهار دلیل به گونه‌ای در یکدیگر تنیده شدند که در نهایت تنش روابط مصر و قاهره را دو چندان کردند هر چند دلایل دیگری نیز وجود دارند که با این عوامل مرتبط بوده و یا آن را کامل کردند که به عنوان مثال می توان به نزدیک شدن روابط مصر و ایران و اعمال فشار فراوان مصر به اخوان المسلمین اشاره کرد و علاوه بر این کارگران مصری در عربستان از سوی دولت سعودی در تنگنا قرار گرفته و با محدودیت هایی روبه رو شدند.

دلایل نزدیک شدن روابط بغداد و قاهره

می توان گفت که دلایلی که موجب دور شدن روابط ریاض و قاهره شد، فضای مناسبی را برای نزدیک شدن روابط بغداد و قاهره فراهم کرد، به این معنی که بغداد از همان آغاز بحران سوریه مخالفت خود را با گزینه نظامی برای سرنگونی بشار اسد و دخالت بیگانگان در سوریه اعلام و با وجود فشارهای خارجی این موضع خود را حفظ کرد و به صف مسکو-تهران-دمشق حزب الله ملحق شد.

همین وضعیت در مورد بحران یمن نیز صادق بود به این معنی که موضع رسمی و حتی مردمی و غیر رسمی عراق در این خصوص کاملاً روشن و مبتنی بر مخالفت با حمله و تجاوزات عربستان به خاک یمن بود به اضافه اینکه بغداد با پیوستن به ائتلاف نظامی علیه یمن مخالفت کرد.

همانطور که این مواضع موجب دور شدن قاهره و ریاض شد، در مورد بغداد نیز شاهد دور شدن روابط آن از ریاض بودیم و طبیعی است که این وضعیت موجب نزدیک شدن روابط بغداد و قاهره شود.

این روند کاملاً در تکاپوی سیاسی و اقتصادی بین بغداد و قاهره در نیمه دوم سال گذشته مشاهده شد از جمله اینکه دو طرف توافقی را امضا کردند که به موجب آن عراق ماهیانه یک میلیون بشکه نفت سبک بصره را با شرایط پرداخت آسان در اختیار مصر قرار می دهد تا بخشی از نیازهای بازار مصر را تامین کند آن هم در شرایطی که شرکت آرامکو عربستان تعهدات خود در قبال مصر را لغو کرده بود.

علاوه بر این برخی نشانه ها حاکی از تمایل عراق به تقویت فرصت سرمایه گذاری شرکت های مصری در پروژه های عراقی و نیز استفاده از کارگران مصری است و در این میان مصر ورود شرکت ها و کارگران خود به بازار عراق را فرصتی برای شکوفایی اقتصادی و فراهم شدن چشم انداز جدید اقتصادی برای خود می داند به ویژه اینکه اکنون در این بخش با رکود روبه رو است.

حرکت تحولات منطقه ای به سمت تقویت همکاری عراق و مصر

به نظر می رسد مجموعه تحولات منطقه ای به سمت فراهم شدن زمینه همکاری عراق و مصر پیش می رود که برای هر دو طرف نتایج مهمی را به دنبال خواهد داشت آن هم در شرایطی که بیشتر مسائل منطقه ای از جمله پرونده سوریه، لبنان و یمن در حال حل و فصل است و عراق در خصوص مبارزه با داعش پیروزی های بزرگی را به ثمر نشانده است.

ای تردید این وضعیت و چشم انداز روشن روند روابط بغداد و قاهره به معنی ادامه سیر نزولی روابط قاهره و ریاض خواهد بود به ویژه اگر ریاض به مواضع کنونی خود در برخورد با مشکلات منطقه و بحران های موجود ادامه دهد.